

تحلیل هزینه‌های تصادفات جاده‌ای و ارزیابی اجزای آن

امیرمسعود رحیمی^۱، محمدرضا احدی^۲، وحید مهدوی^۳

۱- دکتری مهندسی و برنامه‌ریزی حمل و نقل، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان

۲- عضو هیئت علمی پژوهشکده حمل و نقل وزارت راه و ترابری

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد راه و ترابری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان

amrahimi2000@yahoo.com

خلاصه

تصادفات جاده‌ای حتی در کشورهای توسعه یافته صنعتی از عوامل بسیار مهم مرگ و میر و صدمات شدید جانی و مالی می‌باشد. هم اکنون درصد بالایی از تلفات غیر طبیعی ناشی از تصادفات ترافیکی است. هزینه چشم‌گیر تصادفات آتقندر قابل توجه و سنگین است که در چند دهه اخیر علاوه بر کشورهای توسعه یافته حتی در بسیاری از کشورهای در حال توسعه نیز به دقت این هزینه‌ها را مورد محاسبه و تجزیه و تحلیل قرار می‌دهند و ارزیابی نتایج آن، در تصمیم‌گیری‌های فنی و اقتصادی مورد توجه مسئولان و برنامه‌ریزان شبکه راه‌ها قرار می‌گیرد. دایره این صدمات بسیار گسترده بوده و تقریباً تمام افراد یک جامعه را مستقیم یا غیرمستقیم تحت تأثیر قرار می‌دهد. در کشورهای در حال توسعه دامنه تصادفات و ضایعات ناشی از آن شدت در حال گسترش است و ایران نیز از این جهت یکی از نقاط بحرانی جهان بحساب می‌آید. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که مقدار قابل توجهی از تولید ناخالص ملی در اثر ضایعات اقتصادی تصادف از بین می‌رود و چنین سهمی در جهان کم‌نظیر است. بنابراین در مقاله حاضر به تحلیل هزینه‌های تصادفات جاده‌ای ناشی از وقوع یک تصادف که به جامعه تحمیل می‌شود (به صورت عناصر مستقیم و نیمه مستقیم و غیرمستقیم) پرداخته و سپس اجزای آن مورد تجزیه و تحلیل واقع شده است. نتایج حاصل از این تحقیق به صورت مطالعه موردی، در ارزیابی هزینه‌های تصادفات استان مازندران مورد سنجش واقع شده است.

کلمات کلیدی: هزینه تصادفات، سفرهای جاده‌ای، تحلیل اجزای هزینه.

۱. مقدمه

تصادفات رانندگی یکی از مسائل مهم بهداشتی، با تعداد زیادی مرگ و میر و آسیب دیدگی در رانندگان، سرنشینان و عابرین پیاده تمام گروه‌های سنی در ایران است که علاوه بر آسیب دیدگی، زیان‌های اقتصادی زیادی نیز بار می‌آورد. هدف از این مطالعه کسب اطلاع و درک بهتر الگوی آسیب‌های ناشی از تصادفات رانندگی درون شهری در مازندران می‌باشد. بدین منظور، در مطالعه موردی این مقاله، تمامی مصدومینی که به اورژانس بیمارستان نیمه شعبان در مدت سه سال (از اول فروردین ۱۳۸۶ تا آخر اسفند ۱۳۸۸) مراجعه کرده بودند، مورد بررسی قرار گرفتند. آسیب‌های ناشی از تصادفات وسایل نقلیه ۱۱/۹٪ کل مراجعه‌های فوری را تشکیل می‌داد. از مجموع ۷۳۰۴ مصدوم، ۵۶٪ زیر ۲۵ سال و ۲۴٪ زیر ۱۵ سال بودند. هیچکدام از افراد درگیر در تصادف از کمر بند و یا سایر وسایل ایمنی که قانون استفاده از آنها را اجباری کرده، استفاده نکرده‌اند. بیش از نصف کودکان مصدوم، عابر پیاده بودند. میزان بروز سالانه آسیب‌های ناشی از تصادفات رانندگی درون شهری در مازندران ۸/۹ (۹۵٪ دامنه اطمینان و ۹/۱) در ۱۰۰۰ در سال برآورد گردید. مردان بطور معنی‌داری بیش از زنان دچار آسیب شده بودند؛ ۹/۱۱ (۹۵٪ دامنه اطمینان ۳۵/۱۲ و ۹۱/۳۶) در مقابل ۲/۷ (۹۵٪ دامنه اطمینان ۲/۴ و ۲/۹) در ۱۰۰۰ در سال. نسبت میزان مرد به زن ۴/۴ (۹۵٪ دامنه اطمینان ۴/۰ و ۴/۹) و بیشترین مصدومان را به ترتیب سرنشینان اتومبیل، عابرین پیاده، موتورسیکلت سواران و دوچرخه سواران تشکیل می‌دادند. تصادفات دوچرخه بیشتر در کودکان رخ داده و خطر آسیب دیدگی برای رانندگان اتومبیل و موتورسیکلت سواران جوان زیاده‌تر بود. در بین وسایل نقلیه منجر به تصادف، اتومبیل و موتورسیکلت بطور چشمگیری خودنمایی می‌کرد. شایع‌ترین آسیب‌ها، آسیب‌های نسوج نرم و شکستگی‌ها بودند. با توجه به مطالعات انجام شده در مورد اجرای دقیق قانون استفاده اجباری از کمر بند و کلاه ایمنی برای سرنشینان اتومبیل و موتورسواران، تأکید شدیدی بر اجرای قوانین راهنمایی و رانندگی می‌تواند در کاهش صدمات و مرگ و میر مؤثر باشد و نیاز به خدمات بهداشت عمومی جهت مراقبت بهتر از آسیب دیدگان تصادفات نیز احساس می‌شود.